

DISSERTATIO EPISTOLARIS
JOHANNIS DAN. GOHLII, M. D.

DE
MOTUS TONICI DEMONSTRATIONE PER REVULSIONEM ET DIVERSIONEM VETERUM.

AD
VIRUM
EXPERIENTISSIMUM ET DOCTISSIMUM
JOHANNEM DANIELEM ENGEMANNUM,

GREIPHENB. SILESIIUM.
CUM VII. JANUAR. ANNI MDCCVIII
IN ACADEMIA HALLENSI
MEDICINÆ UTRIUUSQUE DOCTOR
RENUNCIARETUR,

hol. gen.
65,40

Therap. 2109.

Experientissime DOM. CANDIDATE
FAUTOR ET AMICE PLURIMUM COLENDE.

Honores, quos Tibi Fridericiana nostra post exantlatos labores confert, in causa sunt, ut gratulabundus has ad Te perscribam litteras. Inania autem verba, cum à temporis inæstimabili pretio longissimè distent, etiam à me longius abesse volui, ut consultius potius esse ducam, ante tecum ponderare, quid sentiendum sit hodiernis seculis *de Revulsionibus & Diversionibus Veterum*, an Veterosorum magis sint insomnia, an fatius realis & practica veritas, quam ad gratulabunda provolvar verba.

Merito quis obtupescit, qui recentioris Scholæ Medicæ Choragogorum ingenii magis aciei quam iudicio indulgentium evolvit volumina, quæ inscribuntur practica, & conjuratum quasi offendit consensum in silentio de hac materia certe excellentissima & ex cæco orco spississimorum præjudiciorum jure revocanda. Causam si resciscas, quare Neoterici de eo fileant de quo singula ferme veterum monumentorum pagella loquitur, hanc tibi dabo. Nesciunt practicam hanc veritatem a priori cum præconcepta inapplicabili Theoria combinare, aut ubi unus & alter præcipiti mentis impetu ad explicandas rationes fertur, ne mirè mille contradictiones tanquam documenta hypothesos chameleontæ apparere. Helmontius media & remedia Revulsionum & Diversionum cum suis affeclis vocat instrumenta deleteria (*Mord Mittel*). Sylvius id quod cum humoribus perpetuo conflictantibus non conspirat, aut Salibus volatilibus oleosis aut anodynis neque extricari neque complacari potest, rejicit & extundit. Willisius metu & pudore suffusus de illo tacet, de quo nullus cum præsupposita speculatione sperandus est nexus, spirituum enim explosio optimas Veterum veritates explodit. Hoc si faciunt Dii majorum gentium ad quorum exemplum medicus componitur Orbis, quid non facient Dii minorum gentium, qui præjudiciis infantes occæcati non alio ducuntur filo, quam quo ad labyrinthum datur via. Incomparabilis

bilis autem Etmüllerus ab Experientia sese doceri passus est, quam ingens momentum felicioris Praxeos situm sit in agnitione usus summe necessari Revulsionis & Diverfionis: Propterea hanc materiam peculiari capite in generalioribus suis practicis inculcat. Wedelius Antiquitatum imprimis medicarum sublimis æstimator; Practicus item longe clarissimus jam dudum suis scriptis comprobavit, quid sentiat de practica hac veritate, à Clinicâ Praxi edoëtus, cum qua, Theoria, sponte si non vult, compellendo aduniri debet. Postremum Baglivus, strenuus veterum monumentorum ruspator, Praxeos item clinicæ observantissimus, hinc & inde in suis scriptis testatum facit, quod magni faciat remedia revellentia & divertentia, quanquam modum agendi ipsum penitus introspexisse aperte fateri nequeam.

MEMORABILIA circa hanc rem sunt verba Hipp. Lib. VI. Epidem. Sect. VI. n. 21. Revellenda ea sunt, quæ, quo non oportet vergunt, sin autem quonam convenit iis tum viam struere decet, quamnam in partem singula tendunt. Quibus paucissimis verbis Divus senex Revulsionis & Derivationis legitimum usum satis succincte depingit; Quæ Veterum Medicorum Institutiones de hac materia loquuntur longe obscuriora sunt. Quare sine ulterioribus ambagibus per ipsam exemplorum deductionem perspicuiorem rem habituri, accedimus statim ad Media & Instrumenta Revulsionem & Diverfionem præstantia, quæ commode, ratione modi agendi, in sequentes classes coordinari possunt. I) *Nonnulla agunt ex sensu frigidi, non saltem universalem peripheriæ corporis sed & particularis alicujus visceris aut partis hoc sensu affecti constrictionem inducentia.* Priora vulgus in Hæmorrhagiis sistendis usurpat, adacto sanguine ad viscera, non sine metu staseos ibidem colligendæ & hinc corruptionis. Posteriora & Veteres medici commendant & vulgus experimentatur, applicando lintea aqua frigida vel aceto imbuta ad hypochondrium dextrum, ad testes & ad mammas cum consequentiis non raro funestis, inflammationis aut induratoriæ obstipationis viscerum. Quod genus Revulsionis non imitandum duco, cum fluxerit apud antiquos ex falsa hypothese *partium mandantium.* Interim allego historicam experimen-

torum ita factorum veritatem, ut dispalescat oppositorum efficacia ad corroborandum firmitus finale hujus Dissertationis conclusum. II.) *Nonnulla immediatè provocando universalem motum, delent & extinguunt particularem.* Sic per *terrorem* inductum sæpius vidi singultientium motum cessare. Et *terror* ex incendio domicilii subortus curavit Podagricos. *Terrore* vulgus extinguit paroxysmos Intermittentium & insultus hæmorrhagiarum. Quæ experimenta, si suo tempore, causa antecedente in morbis continente facta, sublata, contingunt, non nocent. Plures ex hoc fundamento *per inducta animi pathemata* curatos morbos si resciscere quis velit, adeat Observatores. Quotidianæ observationis, attendentibus, specimen est, *mærore, tristitia & meticulosa animi anxietate* corporis animalis excretiones, si non penitus suspendi, saltem retardari. E contra *animi alacritas* plurimos dolores excutit, quod vulgus ita effert (wenn mann an die Kranckheit nicht dencke / mann sey nicht halb so franck) Hinc stupenda vis est *Musices* in curandis morbis: Testibus Tarantatis. Affinis argumenti exemplum huc ad huc referre lubet, scilicet Sydenhamii de febr. pestil. p. 154. quando in sudore anglico vomiturientem *regimine diaphoretico* præsentè sublevavit. Ita quoque *motus voluntarius* jugiter institutus, solvit motus vitales spasticos particulares, tam diu ad minimum quam diu durat motus; quod suis exemplis plures Ischiadici & Podagrici testari possunt, & longè plures possent, si primum saltem dolorem superare vellent animi præsentia. Ut taceam eòdem remedio, proterviam paroxysmorum intermittentium sine materiali causa insultantium, cicurari. Hic largus esset campus exspatiandi ad varias *corporis exercitationes Veteribus & Recentioribus usuales*, quibus varii affectus in particularibus spasmodicis humorum motibus consistentes excuti possunt, sed charta non patitur. Saltem meminisse liceat Equitationis Sydenhamianæ, tanquam specifici antiphthisici. v. Propempt. D. Stahlî hujus tituli. Ex eodem principio fluit. Apoplexiam, Paralyfin per febres solvi posse & solere. Ita & III.) *Particularis Motus particularem delet.* A singultu enim sternutatio liberat. Hipp. Aph. 13. Sect. 6. IV.) *Nonnulla partes corporis nostri fibrosas emolliendo relaxant;*
vel

vel *universaliter*, qualia sunt *balnea aque dulcis, lactis aut decoctorum gelatinosorum & mucilaginosorum*. Talia ordinari consuevere subjectis atrophicis. Ægyptii, referente Alpino Lib. IV. in febribus pestilentibus & exanthematicis omnes corporis partes cum oleis coctis illinendo, leviter perfricant, ut hac ratione motum humorum eccriticum ab intro foras eliciant. Vel *particulariter* certas corporis partes emolliendo & relaxando influxum humorum præstant, qualia sunt *fotus* partium ariditate affectarum, vel cum gelatinosis & mucilaginosi vel cum dissectis animalibus vivis. Derivandi pariter & revellendi scopo a superioribus ad inferiora non rejiculum ferunt auxilium *pediluvia* in Cephalalgis aut aliis etiam ad superiores cavitates factis humorum translationibus, ex obstructis mensibus aut hæmorrhoidibus. Ex eadem intentione Veteribus quoque usuales fuerunt *inunctiones artuum*. Sic Aretæus veterinosorum, quibus extrema ex ratione morbi perfrixerunt, cervicem, manus & pedes *inunxit*. Novi exemplum Illustris cujusdam Viri, Regi nostro à Consiliis intimis, dudum Cephalæa maxime rebeli & contumaci laborantis, qui plurimis celebrium Medicorum frustra adscitis consiliis & auxiliis a Sene quodam Medico Gallo, per *pedum* saltem *inunctionem* ab ipso met per aliquot tempus administratam à contumaci hoc morbo tandem fuit liberatus. *Semicupia* nondum omnia loca aboluere, egregium enim obtinent usum in translationibus mensium & hæmorrhoidum revellendo pariter & derivando sanguinem a superioribus cavitatibus ad inferiorem maxime consuetam & appropriatam. *Eadem* nephriticorum spasmos circa interiora versantes, amicissime revellunt ad exteriora. Ejusdem efficaciam quoque sunt *vesicæ bubulæ oleis aut decoctis calidis repletæ*, quas tanquam emollientes & relaxantes fotus Aretæus in Tetano artibus rigidis super imponere commendat. V.) *Nonnulla sensum augent & hinc congestionem humorum ad partem irritatam provocant*. Sic veteres *cucurbitulam siccam cum multa flamma* intra scapulas affigunt Apoplecticis & lethargicis. Anginosi præsertim cynanchicis ad occiput aut pectus, docti ab Aph. 37. Hipp. Sect. 6. Cholera aut Diabete laborantibus abdomini sub umbili-

bilico. Cephalæa, Vertigine, Melancholia, aut Epilepsia laborantibus, vertici. In Hæmorrhagiis narium, hepatis; in hæmorrhagia uteri autem, mammis; vid. Hipp. Aph. Sect. V. Aph. 50. Ad derivandas hæmorrhoides aut menses Montagna jubet cucurbitulam cum magna flamma apponere ad os sacrum: Quamquam hoc experimentum promiscuè factum plus nocere quam juvare possit, præsertim in subjectis nephriticis. Quid *eadem* in paralyticis membris tono exsolutis prodesse possint secundum Septalium Lib. VI. n. 76. 77. 78. non video, quin potius stasim & necrosim metuere faciant. Magis commendandæ sunt in ariduris partium. *Friktiones* sensum & motum revocant in partibus atonia laborantibus, præsertim si cum pannis asperis aut excutia instituantur, & tunc agunt derivando. Revellendo agunt in congestionibus aut translationibus humorum ad excretionem destinatorum circa superiora factis, præsertim si fiant in pedibus. Exsolvunt etiam spasmos fixos artuum, quos vulgus decubitus catarrhales vocat, si immediatè pars affecta tractetur. Idem præstant eminenter *Sinapismi*, quos Veteres universaliter per totum corpus dispensarunt in syncopis & apoplecticis: Hinc Aretæus oleo gleucino & Sycionio, quod ex cucumere asinino, Euphorbio & aliis acrioribus rubefacientibus compositum fuit, totum corpus perfrigeratum, perficere jubet, ut scilicet unà cum humoribus calor ad exteriora revocetur Lib. I. De Curationibus acutorum Cap. III. Eodem modò, generalioribus tamen evacuationibus præmissis, & Apoplecticos tractat; nec malè, cum historia anatomica Hæmorrhagiam cerebrinam ex postfacto hæcenus monstraverit. Ad plantas pedum Revulsionis ergo solennius magis applicari consuevère in translationibus hæmorrhagarum aut feroforum recrementorum chronicis, ut & in metastasi acutarum ad Caput. Ad caput rasum in Tetano, Vertigine & Lethargo. Extrinsecus ad collum in Cynanche. *Urticationes* ad ariduras partium restituendas non contemnendum ferunt auxilium. In Lethargo Aretæus comendat urticationes pedum.

VI.) Nonnulla intercedente sensu peregrino materiam evacuando & Revulsionem & Derivationem certo respectu præstant. Sic Venæ Sectio in Anginosis, Apoplecticis, Lethargicis, Mania-

nia-

niacis, catharrô suffocativô oppressis, nullam sensibilem præstat Revulsionem, nisi cum magna fiat incisione, & in maniacis ad Lithymiam usq; In pedibus celebrata, revellit translationes sanguinis ad superiores cavitates ex suppressis mensibus aut hæmorrhoidibus factas. Notatu digna sunt verba Actuarii de Meth. med. Lib. 3. cap. I. huc facientia. In pedibus sanguinem mittimus, comūni quidem ratione, ut humores, qui sursum ad partes præcipuas vergunt, retraham⁹ revellamusque; verum privatim in fœminis, quibus menses supprimuntur, aut min⁹ quam necesse est purgantur, aut consimilis aliquis affectus sanguinis vacationem urget. Quare hic internas magis secare convenit, sed in Coxendicis renumque dolore, quem sanguinis progignit copia, externas secuisse præstat. Legatur pluribus Differt. D. D. Stahlii de Venæ Sect. in pede. Eadem in brachio præstita, revellit nimium hæmorrhoidum & mensium fluxum. Quando vero menses aut hæmorrhoides ad consueta excretoria loca derivare volumus, præferenda iterum est Venæ Sectio in pede. Quid derivatoria raninarum sectio in anginosis post præmissam universalem præstet, nec vulgus ignorat. An reliquus operosus veterum in secandis particularibus venis selectus, eundem in certis morbis, præmissa universaliore Sanguinis evacuatione, obtinere possit usum, nondum decido, tempus enim omnia docebit, præsertim quando *tonicus motus* consistentiorem in Medicina nactus fuerit ætatem. Quæri meretur an in Paralyfi *revulsoria* Venæ Sectio præferenda sit *Derivatoria*? Discordes autem sunt in decidendo Auctores: Plures veterum unanimi sententia sanguinem hauriunt ex parte salubri ex opinione revellendi. Ast cum sensus & motus in parte deficiens potius eo versus derivandus sit, præferenda est Venæ Sectio in parte læsa. In febribus inflammatoriis plethorica aut orgastica corpora occupantibus sola revulsoria Venæ Sectio vix sufficit ad felicem morbi solutionem, quin derivatoria quoque necessaria sit, Testante Sydenhamio. Ita ante triennium quinquagenarius peripnevmonicus prima Venæ Sectione male à Chirurgo derivatoriè instituta, gravius affligebatur, compulso sanguine copiosius, quam è re esse posset, ad partem dolentem; instituta autem statim post revulsoria nova Venæ Sectione,

ne,

ne, præfenter folabatur, nam sputum, ultra quartum diem detentum, demum fequebatur cum feptimo teterrimum & graveolens. Ægro adhuc fuperftite & plenius percurato. Venarum Sectio *in infantibus* cum exemplo Ægyptiorum, teftante Alpino Lib. 2. Cap. 45. & Sydenhamii de Morbill. p. 248. derivatoriè magis ufurpetur, videtur periculum creare gravioris affluxus, fed cum experimenta feliciter instituta contrarium monftrent, à priori fuppono: Infantum naturam circa vitalia unice magis intentam, præfentius alterari & ab instituto deterreri, memoriam autem facti, per fequentes ætatum periodos, durante adhuc nutritoria corporis extensione, obliterari. Hinc certè Venæ Sectio plures catarrhò fuffocativò oppreffos infantes è faucibus lethi eripere poffet, nifi experimentum hic locorum nondum introductum, efferet odiofum. Pefsimum efferet revulfionis genus quando Medici fine discretione fubjectorum in acutis promifcue ad Venæ Sectiones ruunt, & fic determinatam Naturæ intentionem ad excretionem colatorias avocant ad finceram evacuationem, ut hinc malè raptus humorum ad caput in deliriis cum aphthis & Angina fequatur. Quid *Arteriotomia* revellendo maximè præftet, Severinus in *Angiologia* & aliorum & fuis comprobat experimentis, maxime tamen efficacem illam observavit efferet in *Infania* & *Epilepsia* institutam in *Temporalibus*. Efficacem quoque plures observarunt efferet *Arteriotomiam* pone aures in *Odontalgia*. *Scarificatio* apud vulgum enormem adhuc ufque obtinuit abufum fine discretione *Temperamentorum* corporis: *Ufus* tamen revulforius in *evfarcis* efferet potest inter fcapulas in *varis faciei*. In *Apoplexia* ad *finciput* commendatur à *Veteribus*. Quod autem ad partes *inflammatas* tam externas quam internas post *feptenarium* diem maxime ab iisdem *scarificationes* commendentur, certe non penitus improbandum efferet, quod & Ægyptii faciunt Lib. 3. cap. II. Alpin. *Generalem* circa hanc operationem *Aretæus* Lib. I. *Curat acut.* cap. X. habet *Observationem*, non placidi funt morbi, quicunque ante *feptimum* cucurbitam requirunt. Ad derivandas autem confuetas *fanguinis* evacuationes ad folita fua loca æque fuum conferre poffunt momentum, & melius, quam cucurbitulæ ficcæ.

Et

Et ut tanto efficacior sit sive Revulsio sive Derivatio, veteres partes scarificatas salibus linteolo oleo madido inspersis imbuerunt: inquietes. Salia quidem sunt in scarificationibus mordacia ac dolorifica sed salutaria. *Scarificatio narium ægyptiaca* in febribus acutis, quibus deliria ex præpostera Venæ Sectione superveniunt, Revulsionis scopo non levem obtinere posset usum, nisi via nondum trita & Medicorum torvum videre, plures terreret. Conf. Propemt. D. Stahlii de Scarificatione narium ægyptiaca. *Hirudines* ad revellendum pariter & derivandum hodiernum, si non nostris, tamen aliis locis comunissime usurpari solent. Ad orificium ani applicitæ, tam internas quàm externas Hæmorrhoides translatas revocant; ad vaginam uteri, menses aut simpliciter suppressas aut translatas. Extendit sese revulsorio & derivatorio usus etiam ad alias corporis partes, quod Miscell. Nat. Curios. variis experimentis comprobant. Septalius Venæsectionis loco illas usurpare commendat in infantibus. Novi Virum quadragenarium, alias arthriticum, qui ubi sæpius in lacus descenderat, ut ab hirudinibus in pedibus evacuetur, liberabatur tandem ab hoc affectu, negligens autem hoc evacuationis revulsoriæ genus, brevi post spontanea dextri femoris exsolutione paralytica tactus talis adhuc dum permansit. *Vesicatoria*, cum serosos evacuent humores in nucha applicata, revellunt Lethargi, Apoplexiæ & Lippitudinis causam serosam. Eadem Baglivus ad Carpos manuum commendat in symptomatibus soporosis febrium in Dissert. de Vesicatoriis. In Pleuritide autem, satius Peripnevmonia, ubi sputum cruentum suppressum ultra tempus spasmodicè detinetur, ad crura, ibidem. Quod eadem in Arthritide motum humorum ad excretionem destinandorum ab intra foras eliciant & sic morbi solutionem præstent, plures arthritici, qui experimentum in proprio corpore cum successu fecerunt, mihi facti sunt. Dudum Hippolitus Obicius in Tract. de multiplici in Medicina abusu. & Riverius, materiam malignarum, petechias & exanthemata retrocedentia, revocare suadent per Vesicatoria ad artus posita. Ita etiam Flor. Ranunculi recentes ad tempora & carpos posita vesicantes Odontalgiam sustulerunt. *Setacea* gravius affligunt vesicatoriis, hinc etiam ad pertinaciora mala destinantur. Sculterus

b

Ama-

Anavrosin hinc jactat penitus curatam, quod, an credibile sit, alijs
 ju licandum relinquo. Quod autem in Apoplexia serosa, Epilep-
 psia, Hydrocephalo & Ophthalmia à suppressis evacuationibus
 serosis ortis, præsentem tulerint Revulsionem plurimis veteris
 veritatis æstimator Wedelius in Diss. pro loco, de fetaceis, corro-
 borat exemplis. *Cauteria potentialia* solenne Veteribus fuerunt
 Derivatorium in externis pariter & internis puris collectioni-
 bus: quibus videlicet Empyicos evacuarunt, aut Indorum mo-
 re apostemata in parte hepatis gibba intra membranam & paren-
 chyma ejus collecta ventilarunt. Methodum vide in Bontii Med.
 Ind. de Morb. Cap. 8. *Fonticuli* tanquam species cauteriorum
 potentialium, ad revulsionem à Veteribus ordinantur in Apo-
 plexia serosa, in decubitibus catarrhalibus habitualibus & perio-
 dicis ad aures, oculos & fauces excitati in Nucha: in Sutura co-
 ronali autem ad suspendendum Catarrhum. Idem derivandi
 scopo maximum ferunt momentum excitati in ipsis partibus ha-
 ctenus antiquis ulceribus obsessis, quod perquam egregiè ex ex-
 perientia notat Hippolitus Obicius in Tract. de multiplici in Me-
 dicina abusu Cap. XXIV. Nam certe quorsum Natura per habi-
 tum materiam confertim egerere diurnitate temporis consue-
 vit, abhinc perquam difficulter se avocare patitur. *Cauterium
 actuale* pro crudeli præ reliquis nostris habetur Revulsorio, quod
 delicata nostra ætas ad vulcania plane relegavit regna. Ast gene-
 rosum revera remedium, quod præsentem Operatoris & imper-
 territum subjecti exposcit animum: Nullum enim est dubium
 quin hujus medio potentissimæ humorum obtineri possint & re-
 vulsiones & derivationes evacuatoriæ, Arabibus & Ægyptiis fre-
 quentissimis testibus. Ita tempore pestilentiaë grassantis nihil
 præsentius carbunculos & bubones retrocessioni proximos re-
 vocat quàm cauterium actuale eminus admotum. Nec minora
 nobis documenta exhibet Severinus in medicinaë efficacis Pyro-
 technia Lib. 2. Ægyptiorum pyramidalibus petiis, apud Alp. Lib.
 3. cap. 12. descriptis, quos in doloribus articulorum contumaci-
 bus succensos usurpant, intima affinitate juncta est Moxa Sinensis,
 dolorosum quidem sed potens, & ignito metallico cauterio longe
 mitius podagrici mali Revulsorium: quod quò fato Gehema Eu-

ropæis commendet, non combino cum reliqua hujus Viri Theoria. Huc etiam referenda sunt remedia intro data, præsentem sensum & motum revulforium in partibus vitalibus motibus subjectis excitantia, *Clysteres* nimirum & *suppositoria acria* dicta & *stimulantia*, quæ, quod in affectibus capitis, soporosis, apoplecticis, deliriis, in congestionibus item ad fauces & pectus, Angina, Catarrho suffocativo præsentem ferant opem, quotidiana loquitur Experientia. Quid *suppositoria acria* particulariter ad derivandas hæmorrhoides aut menses intestino recto inserta præstent, palam est. Tanto magis si in sequiore sexu pessaria uterina partes transmittentes ipsas proxime exstimulent, quod & facit Sal volatile urinosum instrumento Glauberiano introductum. *Purgantia per os* data solennes præstant Revulsiones & Derivationes in congestionibus humorum ad superiora factis tam sanguineis quam serosis, monstrante hanc viam in posterioribus ipsa natura, quando Lippientibus Diarrhœa superveniens salubris est: Hipp. in Coac. Præ reliquis tamen ex purgantibus illa notari merentur, queis certum quoddam intestinum præ reliquis afficitur. Hinc ipse Ludovicus, specificorum hostis, sine conscientia fatetur, partem aloes resinofam autorem esse Tenesmi hæmorrhoidalis, cui merito adjungenda est Rad. Helleb. nigri aut in substantia aut in Extract. resinoso, tanquam idem præstans. Colocynthis & Agaricus exercent torminibus intestinum Colon. Et quod veteres tot drasticas nostris Dispensatoriis inseruerint pilularum compositiones de Mezereo, Euphorbio &c. ex nulla alia contigit causa, quam ut prostant potentia remedia revulsoria, quibus sensus in Intestinis auctior & hinc affluxus procuretur, ac in tantum alibi congestorius aut translatorius motus statarius avocetur. Maniacis ex furore, circa reliqua insensibilioribus, vitales partes potentius volunt affici, si spes restat resipiscentiæ. Hinc Veteres Hippocrates & Aretæus, nuper autem Lipsiensium non incelebris Practicus Petermannus usurpare soluerunt Helleb. album. Quod Hippocr. & Aretæus in anginosis Elaterium aliis purgantibus longe anteferant non est quod improbem. *Vomitoria*, remedia esse revulsoria pridem constitit, certè quicquid præstant in Apoplexia serosa, Vertigine consensuali, catarrho suffocati-

vo, Hemicrania, certe præstant, revellendo. Odiosa hæctenus existente Venæ Sectione in infantibus, catarrhò suffocativò oppressis aut graviore tussi, quasi convulsiva afflictis, nihil præstantius & efficacius observavi, quam lene emeticum. Hæctenus quidem hoc ipso scopo commendatur Mercurius dulcis, & quandoque quid præstat, sed hanc longis parasangis post se relinquit Sulphur Antimonii tenerrimum ultimæ præcipitationis per Sal volatile urinosum institutæ, de quo innumeris vicibus observavi, quod præter revulsorium effectum verè anodynæ catarrhi præstitit in suspensionem. Curiosa circa hanc rem est observatio, quæ mihi aliquando contigit in Viro sene Asthmate humido cum orthopnoea & febrilibus exacerbationibus afflictò. Hic alias hæmorrhoidarius tantam nunc patiebatur materiæ ad pectus congestionem, ut quantitas sive copia materiæ quotidie expectorata ad mensuram ascenderet. Lenia abstergentia, laxantia, sæpius repetita, cum solventibus & discutientibus generalibus & pectoralibus nihil ferebant levaminis. Ipse patiens vix animam agebat, rebus itaque per se conclamatis apparentibus, exhibeo iv. gr. Sulph. Antimonii, quæ unicam alvi præstabant excretionem cum manifesta Euphoria, quantitas enim materiæ excretæ parumper imminuebatur & patiens poterat residere magis reclinis, interposito uno die, altero denuo dabam iv. gr. ejusdem Sulphuris & cum binis alvi excretionibus eruperant in ano hæmorrhoides cæcæ dolentes cum solutione plenaria affectus hæctenus pectoralis. Perverso autem consilio menstruantibus dantur vomitoria, quæ pertinaciter ad superiora revelluntur menses cum consequentiis colicæ anotericæ, comunissimo abusus vomitoriorum satellite. *Diuretica* Oribasius etiam non immeritò ponit inter revulsoria Lib. 8. cap. 19. quæ certe congestiones ad superiora factas, modestius revellunt, Menses autem suppressas derivant. Quod autem Empyicorum pus revellant, nullus non ex Veteribus cum Experientia sua contendit; cum autem res facti omnem transcendat conceptum, oculatiores quoque nostrorum temporum anatomici nullas investigaverint vias peculiare, per quas ad renes feratur, vix meretur fidem. Quod autem eadem Lienis infarctus solvant & revellant omnino consentio. Quod *Abusus*

usus

fus Veneris revellendo disponat ad Hæmorrhoides, aut ubi non succedunt, ad Nephritidem, Podagram & reliquos inferiorum artuum spasmos, ex unanimi Veterum confessione & quotidiana Observatione perquam clare constat. Hinc est quod Hippocrates Sect. VI. Aph. 28, dicit. Evnuchi Podagra non laborant, nec calvi fiunt & ibid. Aph. 30. Puer Podagra non laborat ante Veneris usum. *Errbino-ptarmica* & *Masticatoria* acriora ex Synapi. Pyrethr. nonnunquam non contemnendum exerunt effectum revulsorium: Illa in Gravedine, Ophthalmia serosa & auditus gravitate, hæc in Odontalgia & Apoplexia serosa, sed patiente resuscitato. Ambo ab Oribasio in catarrhalibus oculorum & aurium affectibus commendantur Med. Collect. L. 8. C. XVIII. VII.) *Peculiarem sensus alterationem inducendo, motusque humorum per certa momenta intercipiendo agunt Ligatura latiss fasciis*, quas non male Aretæus in Congestionibus & Translationibus humorum ad evacuationem destinandorum injici jubet supra talos & genua supra cubitos & sub humeros. Hinc ipsas in Angina, suffocationibus hysteris, Epilepsia &c. comendat. Proficuas ipsas comperui esse in quadam epileptica puella hujus loci, quam Paroxysmus ex sinistro pede dolorosis incurfat spasms quoties autem tempestive ligaturas sibi injecit supra genua, toties non cecidit. VIII.) *Sensum horridulum & hinc revocationem motus crispatorii in fibroso nerveis inducunt partibus Veterum stillicidia*; ab ipsis quidem frigida magis ad discutiendum in affectibus capitis usurpata: majore tamen fundamento usum, sane magni faciendum, obtinere in Thermis naturalibus, quæ in stillicidia conformata & paralyticorum membris tono resolutis & humoribus cum metuenda necrosi infarctis applicata, sensum & motum & per ista stagnantium humorum blandam efficiunt discussionem. Id quod Thermæ naturales peregre suis locis præstant, præstare quoque possunt domi decocta nervina ex Salibus, Sulphure & Calce viva contemperata. Frigida tanquam noxia in Affectibus ventriculi quoque olim usurpata jam tum Hippolitus Obicius expunxit.

Ex his itaque dispalescit quam ingens fuerit Revulsionis & Derivationis usus apud Veteres magis quam Recentiores; & qui

vulgum penitus examinaret, plura ibi inveniet Revulsionum & Diverfionum experimenta, quam quæ medicis nequidem omnes norunt. Colligo itaque ex prædictis. Per *Revulsionem* tale *Remedii genus* intelligi debere; *quo vel Motus per se, vel Motus cum humoribus à certis partibus incompetentibus avocatur, per provocationem ejusdem in oppositis aut dissitis partibus.* Per *Derivationem* autem intelligo *remedium, quo in certis partibus competentibus & appropriatis motus motum provocat & invitat cum vel sine materie alicujus excretionem.* Circa *Revulsionem* sequens ex iisdem fluit differentia, qua alia est *generalis*, alia *particularis* sive *Specialis*. *Generalis* fit duplici ratione quatenus primo, *totum corpus* universaliter afficit foras intro, aut intro foras. secundo, quatenus à Superioribus supra diaphragma sitis cavitatibus ad inferiorem, aut vice versa abhinc ad superiores ducit. *Specialis* concernit *partialia* loca corporis & fit in illis. 1) ab intra foras aut foras ad intra 2) à parte antica ad posticam aut vice versa 3) à sinistris ad dextram aut à dextris ad sinistram.

Cum autem unus aut alter me succensere posset quod promiscue imitabilia pariter ac periculosa Veterum revulsionum experimenta allegaverim. Hos velim ut sciant me factem historice hanc rem delibasse, ut clarius constare posset, quisnam causalis nexus inde sive in bonam sive etiam in malam partem capessendus sit. Antequam autem ad causalem Deductionem descendam sequentes circa per tractatam materiam velim notari Cautelas 1) Nullam neque generalem neque specialem tentandam esse Revulsionem, nisi generaliores præmissæ fuerint Evacuationes vel Plethoræ vel Cacochymia. 2) Derivatio nunquam fiat in initiis morborum. Humoribus enim in Motu versus partem affectam existentibus, Congestio fit longe major vehementior & rebellior. 3) suppeditat. Hippolitus Obic. & Actuar. Meth. med. L. 3. c. 1. Dum adhuc humores oberrant & incertâ sede vagantur, revellere melius est: at ubi jam sedem fixerunt & loco cuidam infixi hærent, ex propinquiore parte evacuare est utilius. De Abusu fateor pauca dixi, ne nimis prolixus fiam. Cujus tamen cum & in contrarium præsens sit efficacia, non minus corroborat sententiam nostram, quam verus & genuinus usus. Nonne Purgantium per

os sumtorum, Clysterum & glandium acrium usus funeste revellit exanthemata æque ac teror? Nonne Venæ Sect. in brachio instituta pessime revellit menses & hæmorrhoides actu fluentes, teste Forelto L. 18. Obs. 3? Et quæ mille talia plura apud observatores prostant perversa experimenta non tam imitanda quam penitus pensitanda, qui tam prompte & præsentè agant. Sed audio alios regerere, *remedia quæ causam morbi non attingunt merito rejicienda & magis abolenda esse, quam denuo ex quisquiliis recapessenda.* Ast bona ipsorum pace respondeo, sit licet causis tot recensitorum morborum materiales non attingant, alterant tamen & afficiunt *causam instrumentalem*, sine qua neque materia neque effectus in affecto loco unquam contigisset: Ut taceam plura Revulsionum & Diversionum genera una *cum instrumentali* etiam *afficere causas materiales*, quod ex antecedentibus patere potest. Nervus itaque nostræ decisionis situs est in Demonstratione *causæ instrumentalis* omnium recensitarum Hæmorrhagarum, Congestionum simplicium pariter & inflammatoriarum, Translationum, aut aliorum humorum ad excretionem destinatorum & hinc inde compulsorum motuum, quam dico esse *Motum tonicum*. Cujus existentiam, Primus, Fridericianæ nostræ ornamentum D. Georgius Ernestus Stahlius, Orbi medico-philosophico dilucide & clare demonstravit, cujus memoria cessante invidia sempiternum florebit, auguror. Qui resciscunt qualis sit hic Motus? adeant quæso Dissertationes ejus prolixè satis ubivis de eo differentes. Cum autem *causâ instrumentalis præsupponat principalem*, hanc esse dico *Animam*. Et ut brevis sim, rem ita connecto. Anima binos in promptu habet Motus Vitales, quibus tanquam instrumentis Autocrator utitur ad sibimet ipsi opes ferendas, & tales sunt *Pulsus* & *Tonus*, neuter sine altero. *Pulsus* indifferenter sanguinem locali motu per partes dispensat. *Tonus* autem indifferentem sanguinis Motum determinat ad certas partes & loca. Quatenus *naturali gradu* gaudet, Autor est Hæmorrhagarum, Congestionum vel simplicium vel inflammatoriarum & Translationum: Nec febres sine directorio Toni existentiam suam habere possunt. Ubi *paulo magis exacerbatur*, Autor est morborum spasmodicorum tam fixorum quam ambulatoriorum. Ubi denique *extremos molitur insultus* Convulsiones parit, Epilepsiam & Tetanum. Et contra ubi ex parte deficit particulares sequuntur Paralyfes: Ex toto, Apoplexia Lethargus &c. Si quærat quibus hamis & uncis, tonus tanquam motus trahat nervos & fibras partium? quæso ante mihi aperiatur quibus hamis & uncis spiritus animales, tanquam elateres materiales trahant fibras tanquam tot vectes & trochleas corporis animalis automatici, ast non trahunt, sed infarciunt. Si non concipitur quomodo Anima immaterialis agat in materiale, ego nec minus concipio, quomodo spiritus animales per cerebri glandulas secretæ & æque materiales mentis immortalis nutui pareant ita ut in specie fibras digiti majoris pedis trahant aut infarciant in podagricis & non per universum corpus uti in Arthriticis. Omnem transcendit conceptum: Quomodo in Automate irritatio extrinsecus illata contrarios in disitis locis introducere possit motus. Certe wo ich eine Uhr einmahl unrecht aufziehe / ist sie verdorben. Hinc miror quod eò audaciæ progressus sit

Bagli-

Baglivus, citra Theoriam aliàs incomparabilis, & voluerit hanc de revulsionibus & diversionibus Veterum materiam purè Mechanicè in suo Tractatu de Fibra Motrice pertractare. Proh! sic confundunt Artem & Naturam, imo arti cum Scaligero plus tribuunt quam Naturæ, quod non capio. Ars certe stupendas produxit Machinas, Muscam ferream, columbam ligneam & Aquilam per determinata loca volantem: Caput nonnulla articulata verba affabrè pronuncians. Statuam ligneam Parisientem beneficio organi pneumatici integras sed certo numero definitas enunciationes loquentem. Nunquam tamen per concentratissimam licet industriam compegit Machinam sentientem. Tubi Stentorii sonos quidem reverberando multiplicant & concentrant, ipsi nihil audiunt. Cameræ obscuræ oculus imitantur naturalem, nulla tamen ipsis competit visio. Fingant Machinam tensilibus chordis instructissimam, ut imitentur nerveam corporis animalis texturam, & videant, an si tangant, sentiet. Et tandem absolute in nulla artis potestate est, Machinam depserè ex materia molli, mucò, terra & pinguedine, illamque instruere organis pneumaticis & hydraulicis, quæ suam propriam compagem & mixtionem, per fluidorum motum à corruptione præservet, quæ instinctu gaudeat detritarum aut excretarum partium defectum refarcire per nova assumta, & quæ plura requiruntur. Quid multis omnem sanum transcendit conceptum Machinas esse suæ speciei multiplicativas. Natura quidem Naturam generat, sed Machina machinam nunquam; Nec Machina producit semet ipsam, sed producitur à Natura. Quos itaque Idolum Mechanismi in sui rapit admirationem & formosæ speciei tot ingeniosorum partium, queis prægnantia fuere postremum & nostrum seculum, cepit amor, illis omnia illa absurdissima & peregrina videntur, quæ Naturam sapiunt. Quid mirum si & præsens materia ex eodem fonte sed non pro meritis deducta, eodem fato gaudeat. Sed **QVORSUM!** Tua nunc res agitur, Experientissime DN. **CANDIDATE**, merito post sudores fervidos respicis honores, qui tibi ex merito condignè conferuntur. Novit Patria industriam tuam à teneris annis indefessam, quam & Lipsia & Hala continente fervore conspicuam deprædicat. Hygæa te filium genuit, & Celebrium Apolineæ artis Professorum doctrinis innutritum voluit. Satur bonis & solidis artis nostræ principiis jure Cathedram conscendis & quæ didicisti ipse doces. Jam patet aditus ad amplam Praxin. Jam experiere Doctrinorum pondera quam æquò cum experientia lance consent. Et certè jam tum expertus es per annum & ultra, quam magnum noviter medentis fit solatium rebus fartas concepisse Theorias, quæ & in intricatis ac complicatis morborum apparitionibus neminem destituunt. Gratulor de concessis honoribus, de impetrata Licentia circumspectam Praxin animosè exereendi & de surgente sidere, nuncio majorum felicitatum impendentium. Redi bonis avibus ad patrios lares & quo te trahit sidus sequere. Benedictionem Divinam in omnibus Tibi spondeo. Me autem tibi habeas commendatissimum rogo.

Vale.

HALÆ MAGDEB.

Literis Christiani Henckelii, Acad. Typogr.